

"Марал шаруашылығы" кәсіптік стандартын бекіту туралы

Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің м.а. 2024 жылғы 12 ақпандағы № 55 бұйрығы

"Кәсіптік біліктілік туралы" Қазақстан Республикасы Заңының 5-бабының 5-тармағына сәйкес БҰЙЫРАМЫН:

1. Қоса беріліп отырған "Марал шаруашылығы" кәсіптік стандарты бекітілсін:

2. Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрлігінің Ғылыми қамтамасыз ету басқармасы заңнамада белгіленген тәртіппен:

1) осы бұйрықтың электрондық көшірмесін Қазақстан Республикасы Нормативтік құқықтық актілерінің эталондық бақылау банкіне енгізу үшін Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінің "Қазақстан Республикасының Заңнама және құқықтық ақпарат институты" шаруашылық жүргізу құқығындағы республикалық мемлекеттік кәсіпорнына жіберілуін;

2) осы бұйрықтың Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрлігінің интернет ресурсында орналастырылуын қамтамасыз етсін.

3. Осы бұйрықтың орындалуын бақылау жетекшілік ететін Қазақстан Республикасының ауыл шаруашылығы вице-министріне жүктелсін.

4. Осы бұйрық алғашқы ресми жарияланған күнінен бастап қолданысқа енгізіледі.

Қазақстан Республикасы

*Ауыл шаруашылығы министрінің
міндетін атқарушы*

А. Сұлтанов

"КЕЛІСІЛДІ"

Қазақстан Республикасы

Еңбек және халықты әлеуметтік

қорғау министрлігі

Қазақстан Республикасы

Ауыл шаруашылығы

министрінің міндетін

атқарушының

2024 жылғы 12 ақпандағы

№ 55 бұйрығымен

бекітілген

"Марал шаруашылығы" кәсіптік стандарты 1-тарау. Жалпы ережелер

1. Кәсіптік стандарттың қолданылу аясы: "Марал шаруашылығы" кәсіптік стандарты (бұдан кейін – кәсіптік стандарт) "Кәсіптік біліктілік туралы" Қазақстан Республикасы Заңының 5-бабы 5-тармағына сәйкес әзірленген, мал шаруашылығы

саласындағы мамандарға, атап айтқанда марал өсіру және марал өнімдерін алу саласындағы мамандарға қолданылады.

2. Осы кәсіптік стандартта мынадай негізгі ұғымдар қолданылады:

1) азық – өсімдік, жануар, микробиологиялық текті өнімдер, сондай-ақ қоректендіргенде қалыпты физиологиялық функциялардың көрінісін және олардан алынатын өнімдердің сапасын қамтамасыз ететін минералды қоспалар;

2) азықтандыру рационы – ауыл шаруашылығы жануарларының қоректік заттарға күнделікті қажеттілігін қанағаттандыратын азық өнімдерінің жиынтығы;

3) акклиматизация – жануарлар мен өсімдіктердің жаңа тіршілік жағдайларына бейімделуі.

4) аңшылықтану – зерттеу мәні аңшылық шаруашылығы болып табылатын ғылым;

5) аңшылық шаруашылығы – аңшылық алқаптардағы жануарлар дүниесін ұтымды пайдалану, жануарлар дүниесінің мекендеу ортасын сақтау, оларды қорғау және өсімін молайту бойынша шаруашылық қызмет түрі;

6) биотехникалық іс-шаралар – аңшылық алқаптардағы жануарлар санының жыл сайынғы өсуін арттыруға бағытталған аңшылық популяциялар мен олардың мекендеу орындарына биотехникалық әсер етудің жиынтығы;

7) ветеринария – жануарлардың аурулары мен азықтан улануын (зақымдануын) зерделеуге, олардың профилактикасына, диагностикасына, оларды емдеуге және жоюға, мемлекеттік ветеринариялық-санитариялық бақылау және қадағалау объектілерінің Қазақстан Республикасының ветеринария саласындағы заңнамасының талаптарына сәйкес келуін қамтамасыз етуге, сондай-ақ халықты жануарлар мен адамға ортақ аурулардан қорғауға бағытталған арнаулы ғылыми білімдер мен практикалық қызмет саласы;

8) дезинфекция – инфекциялық ауруларды тудыруы мүмкін микроорганизмдерді қоршаған орта объектілеріндегі жоюға бағытталған арнайы іс-шаралар жиынтығы;

9) дериват – жануардың туындысы және одан және оның туындысынан өндірілген өнімдер;

10) диагностика – ауруларының бар немесе жоқ болуы фактілерін анықтауға бағытталған медициналық қызмет кешені;

11) жануарлар түрлерінің өсімін молайту – жануарлар түрлерінің табиғи жағдайда табиғи көбеюі және оларды қолдан өсіру;

12) жануарларды интродукциялау – жануарлар түрлері дарақтарының ареалдардан тыс, бұрын мекендемеген жаңа жерлерге әдейі немесе кездейсоқ таралуы;

13) карантин – эпизоотиялық ошақты жою және аурудың таралуын болдырмау мақсатында эпизоотиялық ошақ, саламатсыз пункт пен ветеринариялық-санитариялық қолайлы аумақ арасындағы шаруашылық байланыстарды шектеуге немесе тоқтатуға

және орны ауыстырылатын (тасымалданатын) объектілерді тасымалдауды (орнын ауыстыруды) тоқтата тұруға бағытталған ветеринариялық-әкімшілік-экономикалық шаралар жүйесін қарастыратын құқықтық режим;

14) кәсіптік стандарт – кәсіби қызметтің белгілі бір саласында біліктілік пен құзыреттілік деңгейіне, мазмұнына, сапасына және еңбек жағдайларына қойылатын талаптарды анықтайтын стандарт;

15) қорықшы – бекітілген аңшылық алқаптар мен балық аулау су айдындарында және (немесе) учаскелерінде жануарлар дүниесін қорғауды жүзеге асыратын қорықшы қызметінің арнайы уәкілетті тұлғасы;

16) ветеринариялық дәрігер – жануарларды емдеуге ғылыми дайындығы бар адам;

17) маралдар – бұғылар тұқымдасынан аша тұяқты сүтқоректілер;

18) миграциялар – бұл түрдің экологиялық ерекшеліктеріне байланысты немесе ауа-райы немесе азық-түлік факторларынан туындаған жануарлардың күнделікті және маусымдық қозғалысы;

19) санитария – гигиена талаптарын (жануарлар гигиенасы) сақтауға бағытталған шаралардың жиынтығы;

20) таксация (аңшылық) – аңшылық алқаптарды бағалау: олардың сапалық және сандық жай-күйін, әр түрлі аңшылық-кәсіптік жануарлардың тіршілік ету ортасына жарамдылығын, азық-түлікпен қамтамасыз етілуін анықтау.

3. Осы кәсіптік стандартта мынадай қысқартулар қолданылады:

1) ЭҚЖЖ – экономикалық қызмет түрлерінің жалпы жіктеуіші;

2) СБШ – салалық біліктілік шеңбері;

3) БТБА – бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы;

4) БА – Қазақстан Республикасы Еңбек кодексінің 16-бабының 16-1) тармақшасына сәйкес әзірленген және бекітілген басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы.

2-тарау. Кәсіптік стандарттың паспорты

4. Кәсіптік стандарттың атауы: Марал шаруашылығы.

5. Кәсіптік стандарттың коды: А01490021.

6. ЭҚЖЖ-ға сәйкес секциясын, бөлімін, тобын, сыныбын және кіші сыныбын көрсету:

А Ауыл, орман және балық шаруашылығы;

01 Өсімдік және мал шаруашылығы, аңшылық және осы салаларда қызметтер ұсыну;

01.4 Мал шаруашылығы;

01.49 Жануарлардың басқа түрлерін өсіру;

01.49.0 Жануарлардың басқа түрлерін өсіру.

7. Кәсіптік стандарттың қысқаша сипаттамасы: Марал шаруашылығы фермерлік шаруа қожалығының инфрақұрылымын жайластыру және ұстау, жануарлар басының өсімін молайту және оңтайлы санын ұстау үшін жағдай жасау, туристік қызмет көрсету және спорттық аңшылықты ұйымдастыру.

8. Кәсіптер карточкаларының тізімі:

- 1) Бақташы – СБШ 1-деңгейі;
- 2) Жануарларға қарайтын жұмысшы – СБШ 3-деңгейі;
- 3) Азық әзірлеуші – СБШ 3-деңгейі;
- 4) Мал өсіру фермаларына арналған жабдықтар механигі – СБШ 4-деңгейі;
- 5) Мал шаруашылығындағы техник-ұрықтандырушы – СБШ 4-деңгейі;
- 6) Марал өсіруші – СБШ 4-деңгейі;
- 7) Зоотехник – СБШ 4-деңгейі;
- 8) Бас зоотехник – СБШ 6-деңгейі;
- 9) Ауыл шаруашылығы ұйымының директоры – СБШ 6-деңгейі.

3-тарау. Кәсіптер карточкалары

9. "Бақташы" кәсіптік карточкасы			
Топтың коды:	9211-2		
Қызмет атауының коды:	9211-2-004		
Кәсіптің атауы:	Бақташы		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	1		
СБШ бойынша біліктіліктің ішкі деңгейі:	1		
БТБА, БА және басқа үлгілік біліктіліктің сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Аралас өсімдік және мал шаруашылығы өнімдерін өндіруде біліктілігі жоқ жұмысшы.		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: бастауыш білім	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	-		
Формалды емес және информалды біліммен байланыс:	Қажет етілмейді		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	Табыншы		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Мал бағу шаралары мен жағдайларын ұйымдастыру.		
Еңбек функцияларының сипаттамасы			
		1. Жекелеген малдардың артта қалуына немесе жалпы табыннан бөлініп қалуына жол бермеу, мал бағу және бағуды бақылау.	

Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	2. Малдарды азықтандыру мен күтуді бақылау. 3. Мал жаюға дейінгі және кейінгі іс-шараларды ұйымдастыру.
	Қосымша еңбек функциялары:	1. Жануарларға алғашқы ветеринариялық көмек көрсету.
1-еңбек функциясы: Жеке малдардың артта қалуына немесе жалпы табыннан бөлініп қалуына жол бермеу, мал бағу және бағуды бақылау.	1-дағды: Жайылымдарды қалыптастыру.	Машықтар: 1. Мал жаюға қолайлы жерлерді анықтау үшін аумаққа зерттеу жүргізу. 2. Мал жаю маршрутын құрастыру. Білімдер: 1. Ауыл шаруашылығы жануарлары мен құстардың азықтандыру негіздері. 2. Ауыл шаруашылығы жануарлары мен құстарының морфологиялық және физиологиялық көрсеткіштерінің негіздері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
	2-дағды: Мал бағу	Машықтар: 1. Табын қалыптастыру. 2. Жануарларды қабылдау және айдап өту. 3. Табынды сақтау. Білімдер: 1. Ауыл шаруашылығы жануарларының мінез-құлық ерекшеліктері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
2-еңбек функциясы: Малдарды азықтандыру мен күтуді бақылау	1-дағды: Жануарларды азықтандыруды ұйымдастыру	Машықтар: 1. Бордақылау алаңдары мен қоректендіргіштер бойынша азықтарды ұтымды бөлу. 2. Сапасы төмен азықтан бас тарту. 3. Базалық құрал-жабдықты пайдалану. Білімдер: 1. Ірі қара малдың анатомиясы мен физиологиясы бойынша негізгі білім. 2. Азықтандыру нормалары және азық рационы. 3. Қоректендіргіштер мен қолдан қоректендіру алаңдарының зоогигиеналық көрсеткіштері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
	1-дағды: Малды қабылдау, өлшеу және айдап өту	Машықтар: 1. Жануарларды қабылдау және акклиматизация кезінде олардың сақталуын қамтамасыз ету. 2. Жануарларды көзбен қарау, өлшеу. 3. Малды айдап өту, шалғайға айдау. Білімдер: 1. Ірі қара малдың негізгі физиологиялық және морфологиялық көрсеткіштері.

3-еңбек функциясы: Мал жаюға дейінгі және кейінгі іс-шараларды ұйымдастыру		2. Жануарларды өлшеуге, бекітуге және тексеруге арналған арнайы жабдық.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
	2-дағды: Дезинфекциялық шараларды жүргізу	Машықтар: 1. Санитариялық өңдеуді жүргізу. 2. Мал шаруашылығы аумақтарының ластану дәрежесін бағалау. 3. Негізгі биотехникалық іс-шараларды жүргізу. Білімдер: 1. Ауыл шаруашылығы жануарларын күтіп-бағатын орындарға қойылатын зоогигиеналық талаптар. 2. Жеке бас гигиенасына қойылатын талаптар. 3. Өрт және жалпы қауіпсіздік техникасы.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
1-қосымша еңбек функциясы: Жануарларға алғашқы ветеринариялық көмек көрсету	1-дағды: Жануарларға ветеринариялық көмек көрсету	Машықтар: 1. Алыс жайылымдағы ауру малдарды күту. 2. Жануарлар термометриясын және оларға жалпы тексеру жүргізу. 3. Жануарларға жарақаттану немесе улану кезінде алғашқы көмек көрсету. Білімдер: 1. Далалық жағдайларда ауру жануарларды күту қағидалары. 2. Ауыл шаруашылығы жануарларына емдік көмек көрсетудің әдістері мен тәсілдері. 3. Дәрілік заттарды енгізу тәсілдері. 4. Жануарларды өңдеу және арнайы құралдарды пайдалану кезіндегі санитарлық қауіпсіздік қағидалары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жауапкершілік Өз бетінше жұмыс істеу және жауапкершілік Тәртіптілік	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	-	
СБШ аясында басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	2	5190-4-008 Жануарларды қараушы
10. "Жануарларға қарайтын жұмысшы" кәсіптік карточкасы		
Топтың коды:	6129-0	
Қызмет атауының коды:	6129-0-011	
Кәсіптің атауы:	Жануарларға қарайтын жұмысшы	
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	3	

СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:	3		
БТБА, БА және басқа үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Аралас өсімдік және мал шаруашылығы өнімдерін өндіруде біліктілігі жоқ жұмысшы.		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: техникалық және кәсіптік білім (жұмысшы кәсіптер)	Мамандық: Зоотехния	Біліктілік:
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	еңбек өтілінсіз		
Формалды емес және информалды біліммен байланыс:	қажет етілмейді		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	Малшы		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Жануарларға, оның ішінде кез келген күрделі және ерекше қауіпті жануарлар топтарына күтім жасау.		
Еңбек функцияларының сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Күтіп-бағылатын жануарларды азықтандыру. 2. Жануарларды күтіп-бағу және олар күтіп-бағылатын жерлерді тазалау. 3. Өсіру.	
	Қосымша еңбек функциялары:	1. Тасымалдау	
1-еңбек функциясы: Күтіп бағылатын жануарларды азықтандыру	1-дағды:	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жануарлардың әртүрлі топтары мен жасына арналған азықты рецептке сәйкес дайындау. 2. Азық нормаларын анықтау. 3. Азық балғындығын анықтау. 4. Әртүрлі топтағы ересек және жас жануарларды қолдан азықтандыру. 5. Азықты тарату. 6. Азық пен азық қоспаларын сақтау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жануарлардың әртүрлі топтары мен жасына арналған негізгі азық рецептері. 2. Жануарлардың күтіп-бағылатын түрлерінің жасы бойынша азық нормалары. 3. Жануарлардың күтіп-бағылатын түрлерінің құрамындағы белоктарға, витаминдерге және минералды заттарға қажеттілігі. 4. Жануарларды ұстаудың, күтіп-бағу, азықтандыру және күту кезіндегі зоогигиеналық және ветеринариялық қағидалар. 5. Ересек және жас жануарларды қолдан азықтандыру тәсілдері. 	

	<p>Азықты даиындау және тарату</p>	<p>6. Азықты тарату тәсілдері; 7. Азық пен азық қоспаларын сақтау технологиясы.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
	<p>2-дағды: Суару</p>	<p>Машықтар: 1. Әртүрлі топтағы жануарларды суару. 2. Дәрілік препараттармен суару. 3. Әртүрлі топтағы ересек және жас жануарларды колдан суару.</p> <p>Білімдер: 1. Жануарлардың әртүрлі топтарының суару ерекшеліктері. 2. Дәрілік препараттармен суару техникасы. 3. Әр түрдегі жануарларды колдан суару әдістері.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
<p>2-еңбек функциясы: Жануарларды күтіп-бағу және олар күтіп-бағылатын жерлерді тазалау</p>	<p>1-дағды: Жануарларды күтіп-бағу</p>	<p>Машықтар: 1. Температураны, ылғалдылықты және жарықты сақтау. 2. Жануарларды қосымша өмір сүруге қажетті жағдайлармен қамтамасыз ету (коралар, суаттар, суға түсу, қасыну орындары). 3. Бірге күтіп-баққан кезде топтар/жұптар құру. 4. Жануарлардың жағдайы мен мінез-құлқын бақылау. 5. Санитарлық режимді сақтау. 6. Қолмен/механикаландырылған қырку. 7. Зооветеринариялық іс-шараларға қатысу.</p> <p>Білімдер: 1. Жануарлардың әртүрлі типтері мен жасы үшін оңтайлы температура, ылғалдылық және жарықты ұстап тұру. 2. Түрлі типтегі және жастағы жануарлардың ұстау орындарын жабдықтаудағы қажеттіліктері. 3. Бірге күтіп-баққан тұру кезде топ/жұп құру принциптері. 4. Жануарлардың мінез-құлқы мен физиологиясының негіздері. 5. Жануарларды ұстаудың, азықтандырудың және күтудің зоогигиеналық және ветеринариялық қағидалары. 6. Қолмен/механикаландырылған күзеу технологиясы. 7. Жануарлар ауруының белгілері.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
		<p>Машықтар: 1. Жануарлар күтіп-бағылатын аумақтарды құрғақ және ылғалды тазалау жұмыстарын жүргізу.</p>

	<p>2-дағды: Тазалау жұмыстарын жүргізу</p>	<p>2. Құрал-жабдықтарды, соның ішінде су ішетін ыдыстарды, ванналарды, тарау бөлмелерін, тазалау. 3. Тіршілік қалдықтарын алып тастау. 4. Жануарларды күтіп-бағатын орындарды дезинфекциялау, дезинсекциялау, дератизациялау жұмыстарын жүргізу. 5. Төсемені және/немесе топырақты ауыстыру.</p> <p>Білімдер: 1. Жануарларды күтіп-бағу орындарын құрғақ және дымкыл тазалау және жабдықты тазалау тәртібі. 2. Дезинфекция, дезинсекция және дератизация жүргізу ережелері. Дезинфекциялық қондырғылар мен бүріккіштерді орнату. 3. Жануарларды ұстаудың, азықтандырудың және күтудің зоогигиеналық және ветеринариялық қағидалары.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
<p>3-еңбек функциясы: Өсіру</p>	<p>1-дағды: Асыл тұқымды жұптарды /топтарды құру</p>	<p>Машықтар: 1. Асыл тұқымдық әлеуеті бар жануарларды таңдау, асыл тұқымды жұптарды/топтарды таңдау. 2. Табиғи көбеюіне жағдай жасау. 3. Жануарларды қолдан ұрықтандыруға дайындау.</p> <p>Білімдер: 1. Асыл тұқымды жануарларды селекциялық іріктеу және таңдау. 2. Биологиялық циклдар, жануарлардың күйлеу кезеңіндегі мінез-құлқының физиологиялық нормалары. 3. Малды қолдан ұрықтандыруды дайындау және жүргізу негіздері.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
	<p>2-дағды: Төлдерді өсіру</p>	<p>Машықтар: 1. Төлдерді өсіру кезінде жағдай жасау және қажетті күтім жасау. 2. Төлдерді өсіру кезінде зоогигиеналық жағдайларды сақтау және ұйымдастыру.</p> <p>Білімдер: 1. Төлдерді өсірудің зоотехникалық әдістері. 2. Жануарларды күтіп-бағудың, азықтандырудың және күтудің зоогигиеналық және ветеринариялық қағидалары.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
		<p>Машықтар: 1. Жануарларды аулау. 2. Тасымалданатын жануарлардың топтарын құру. 3. Жануарларды тасымалдауға дайындау.</p>

1-қосымша еңбек функциясы: Тасымалдау	1-дағды: Тасымалдауды ұйымдастыру	4. Жануарларды арнайы жабдықталған көліктерде – мал тасушыларда бекіту. 5. Ветеринариялық дәрігердің қарауы үшін жануарлардың карантиндік топтарын құру.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Білімдер: 1. Тасымалданатын жануарлар түрлерінің мінез-құлық ерекшеліктері мен физиологиясы. 2. Жануарларды аулау, топқа бөлу және бекіту әдістері. 3. Жануарларды тасымалдауға қойылатын негізгі талаптар және техникалық қауіпсіздік қағидалары. Ұсынылмайды	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Өз бетінше жұмыс істеу және жауапкершілік Тәртіптілік		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	-		
СБШ аясында басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	5	Малшы-техник	
11. "Азық әзірлеуші" кәсіптік карточкасы:			
Топтың коды:	6121-2		
Қызмет атауының коды:	6121-2-003		
Кәсіптің атауы:	Азық әзірлеуші		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	3		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:	3		
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Мал шаруашылығы кешендері мен механикаландырылған фермалардың операторы		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: техникалық және кәсіптік білім (жұмысшы кәсіптер)	Мамандық: Зоотехния	Біліктілік:
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Жұмыс өтілінсіз		
Формалды емес және информалды біліммен байланыс:	Қажет етілмейді		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	Азық дайындау және әзірлеу жөніндегі білікті жұмысшы		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Мал азығын механикаландырылған жолмен дайындау, тарату және бөліп беру.		
Еңбек функцияларының сипаттамасы			
		1. Бір немесе екі жылдық және көпжылдық азықтық дақылдардан мал азығын дайындау және сақтау.	

Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	2. Азық компоненттері мен дайындалатын азық сапасын бақылау және бағалау. 3. Азықты сақтау және тарату.
	Қосымша еңбек функциялары:	
1-еңбек функциясы: Бір немесе екі жылдық және көпжылдық азықтық дақылдардан мал азығын дайындау және сақтау	1-дағды: Бір-екі жылдық мал азықтық дақылдар мен олардың тұқымдарынан азық дайындау және сақтау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бір немесе екі жасар мал азықтық дақылдар мен олардың тұқымдарынан әр түрлі азықтарды дайындаудың технологиялық процесін қамтамасыз ету. 2. Бір немесе екі жылдық мал азықтық дақылдардан сақтандыру қоры азығын дайындау мен сақтауды жоспарлау. 3. Бір немесе екі жасар мал азықтық дақылдар мен олардың тұқымдарынан азық дайындаудың технологиялық схемаларын құрастыру. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Көп жылдық азықтық дақылдар мен олардың тұқымдарынан азық дайындауға арналған машиналар мен жабдықтарды реттеудің техникалық шарттары. 2. Ауыл шаруашылығы агрегатын, құрал-жабдықтарын және арнайы техникаларды пайдалана отырып, бір немесе екі жылдық мал азықтық дақылдардан қауіпсіз қор азығын дайындау және сақтау технологиясы. 3. Ауылшаруашылық агрегатын, арнайы жабдықтарды және машиналарды пайдалана отырып, азық дайындау және сақтау процесін басқару әдістері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
	2-дағды: Көпжылдық азықтық дақылдардан азық дайындау және сақтау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Көпжылдық азықтық дақылдардан әр түрлі азық дайындау. 2. Көпжылдық азықтық дақылдарын сақтау қор азығын дайындау мен сақтауды жоспарлау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Көпжылдық азықтық дақылдар мен олардың тұқымдарынан азық дайындауға арналған машиналар мен жабдықтарды реттеудің техникалық шарттары. 2. Ауыл шаруашылығы агрегаттарын, құрал-жабдықтарын және арнайы техникаларды пайдалана отырып, көпжылдық мал азықтық дақылдардан сақтау қор азығын дайындау, сақтау технологиясы. 3. Ауылшаруашылығы машиналарын, арнайы жабдықтарды және машиналарды пайдалана отырып, азық дайындау және сақтау процесін басқару әдістері.

	Дағдыны тану мүмкіндігі : :	Ұсынылмайды
2-еңбек функциясы: Азық компоненттері мен дайындалатын азық сапасын бақылау және бағалау	1-дағды: Азық компоненттерін қабылдау және жинақтау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Азық арнайы рецепт бойынша, сондай-ақ ақуыз бен басқа компоненттері теңдестірілген азық дайындау. 2. Азықтың құрамы мен қоректік құндылығын анықтау, азықтық рациондар құрастыру. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ауыл шаруашылығы жануарлары мен құстардың маусым бойынша қоректік заттарға қажеттілігінің нормативтері. 2. Малға, құсқа, малға қолданылатын жем түрлері, олардың тағамдық құндылығы, сіңімділігі және организм үшін маңызы.
	Дағдыны тану мүмкіндігі : :	Ұсынылмайды
	2-дағды: Азық компоненттерін қоспалардан тазарту	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Азық цехындағы машиналар мен жабдықтарға күтім жасау. 2. Рационға сәйкес азықтық қоспалар мен өндірістік қалдықтардың қажетті мөлшерін дайындауға есептеулер жүргізу. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Әртүрлі компоненттерді жылумен өңдеу қағидалары, оларды тиеу реттілігі 2. Азықтың құрамдас бөліктерін қоспалардан тазартқаннан кейін азық дайындауға арналған қоспалардан тазартуға арналған машиналар мен жабдықтарды пайдалану және оларға техникалық қызмет көрсету қағидалары.
Дағдыны тану мүмкіндігі : :	Ұсынылмайды	
1-дағды: Маялағыш машинамен престелмеген пішенді, сабанды және түктерді маялау		<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Шөптің, сабанның, сүрлемнің және пішендеменің есебін жүргізу, сонымен қатар олардың сапасын бақылау. 2. Дайындаманың орнын (жолдың жанында, шабындықтың шетінде, биік жерде) және пішіні мен өлшемін таңдаңыз. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Азықтың сақтандыру қоры ретінде пішен, сабан, сүрлем және пішендеме дайындауды есепке алу технологиясы. 2. Машиналар мен жабдықтарды жұмысқа дайындау техникасы. 3. Азық сапасын әр түрлі шөптерден тұратын пішіннің ботаникалық құрамын және басым мал азықтық өсімдіктердің негізгі түрлерінің вегетациялық кезеңін бағалау әдістемесі.

3-еңбек функциясы: Азықты сақтау және тарату	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды	
	2-дағды: Дестеленген пішінді тіркелетін және өздігінен жүретін прессіріктеушілермен престоу.	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Шөп пен сабанды орамдар мен бумаларға престоу арқылы азық дайындау және сақтау бойынша механикаландырылған жұмыстарды орындау. 2. Сүрлем, пішен және шырынды азық дайындау және оларды тасымалдау технологиясын сақтау. 3. Шөп пен сабанды орамдар мен бумаларға, сүрлем мен пішендемені траншеялар мен мұнараларға престоу арқылы азық дайындау және сақтау жөніндегі іс-шараларды жүргізуге арналған арнайы техниканы, азықты дайындау жабдықтарын пайдалану қағидаларын сақтау. 4. Азықты тиеу және тарату үшін машиналар мен жабдықтарды дайындау және пайдалану қағидаларын сақтау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ірі, шырынды және құнарландырылған азықты дайындау және сақтау жөніндегі жұмыстардың сапасын бақылауға қойылатын талаптар. 2. Ауыл шаруашылығы машиналары мен жабдықтарын жұмыста пайдаланудың техникалық шарттары. 3. Тасымалдау қашықтығына байланысты азықты тасымалдау, тиеу және түсіру кезіндегі еңбекті қорғау талаптары. 	
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Өз бетінше жұмыс істеу және жауапкершілік Парасаттылық		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	-		
СБШ аясында басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	3	Зиянкестермен күрес бойынша жұмысшы	
	5	Бөлімшенің агрономы (бригадалар, ауыл шаруашылық учаскесі, фермалар) (орта біліктілік)	
12. "Мал өсіру фермаларына арналған жабдықтар механигі" кәсіптік карточкасы:			
Топтың коды:	7239-1		
Қызмет атауының коды:	7239-1-001		
Кәсіптің атауы:	Мал өсіру фермаларына арналған жабдықтар механигі		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	4		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:	4		
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары	Барлық атаулардағы техниктер.		

бойынша біліктілік деңгейі:			
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: техникалық және кәсіптік білім (орта буын маманы)	Мамандық: Ауыл шаруашылығын механикаландыру	Біліктілік:
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Аталған бағытта 1 жыл.		
Формалды емес және информалды біліммен байланыс:	Қажет етілмейді		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	Ауыл шаруашылығы жабдықтарын монтаждаушы		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Мал басын күту бойынша жұмыстарды ұйымдастыру және механикаландыру құралдарын анықтау.		
Еңбек функцияларының сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Мамандандырылған ауыл шаруашылығы машиналарын, құрал-саймандар мен жабдықтарды басқаруды және техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру. 2. Ауыл шаруашылығы техникасын пайдалану, қолдану және жөндеуді бақылау.	
	Қосымша еңбек функциялары:		
1-еңбек функциясы: Мамандандырылған ауыл шаруашылығы машиналарын, құрал-саймандар мен жабдықтарды басқаруды және техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру.	1-дағды: Тракторларды, комбайндарды, монтаждалған және тіркеме машиналар мен жабдықтарды тексеруді жүзеге асыру кезінде стандарттарды енгізу бойынша орындау қызметі.	Машықтар: 1. Мал шаруашылығы кешенін механикаландыру үшін машина комбинацияларын таңдау. 2. Техникалық және агроклиматтық талаптарды ескере отырып, олардың қажеттілігі бойынша машина комбинацияларын ұйымдастыру.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Білімдер: 1. Агроөнеркәсіп кешеніндегі технологиялық процестерді механикаландыру. 2. Тракторларды, комбайндарды және техникалық жетекті машиналарды конструкциясы, қажеттілігі, атқаратын қызметі, қолданылу саласы және пайдалану сипаттамалары бойынша жіктеу.	
	2-дағды: Монтаждауды жүзеге асыруда, жұмыс режимдерін орнатуда белгіленген тапсырмаларды орындау үшін жоспарлау және жауапкершілік	Ұсынылмайды	
		Білімдер: 1. Монтаж бойынша технологиялық процестер, жұмыс тәртібін орнату. 2. Жабдықтар мен құралдарды қауіпсіз орнату, монтаждау, бөлшектеу, өңдеу, тиеу, қатарлау, түсіру	

	нормаларын іске асыру бойынша атқарушылық қызмет.	және сақтау бойынша жұмыс тәртібі мен жұмыс кезеңдерін сипаттау.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
2-енбек функциясы: Ауыл шаруашылығы техникасын пайдалану, пайдалану және жөндеуді бақылау.	1-дағды: Ауыл шаруашылығы техникасының әртүрлі түрлеріне жөндеу кезінде норманы орындау бойынша атқарушылық қызмет.	Машықтар: 1. Ауыл шаруашылығы техникасының қозғалтқыштары мен жүйелерін құрастыру және бөлшектеу. 2. Машиналарды жөндеу кезіндегі ақауларды анықтау және оларды құжаттау және ақау актісін жасау. Білімдер: 1. Донғалақты, шынжыр табанды тракторлардың, астық жинайтын комбайндардың және моторлы көлік құралдарының жүйелерін, пайдалану параметрлерін, жұмыс істеу принциптерін және сипаттамаларын сипаттау. 2. Ауыл шаруашылығы техникаларын диагностикалау, пайдалану және жөндеу бойынша нұсқаулық.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
	2-дағды: Ауыл шаруашылығы техникасының әртүрлі түрлерін профилактикалық және техникалық қызмет көрсету кезеңінде норманы орындау бойынша атқарушылық қызмет	Машықтар: 1. Ауыл шаруашылығы техникасының әр түрлі түрлеріне профилактикалық және техникалық қызмет көрсетуге диагностика жүргізу. 2. Машиналарды пайдалану кезіндегі ақауларды анықтау және оларды құжаттау. Білімдер: 1. Ауыл шаруашылығы техникасы мен жабдықтарын дайындау, басқару, қызмет көрсетудің технологиялық процестері. 2. Ауыл шаруашылығы машиналары мен жабдықтарын дайындауға, басқаруға және техникалық қызмет көрсетуге қойылатын негізгі талаптар. 3. Ауылшаруашылығы техникасының әртүрлі типтеріне техникалық қызмет көрсетуді қауіпсіз пайдалану бойынша жұмыс тәртібі мен жұмыс кезеңдерін сипаттау.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жауапкершілік Аналитикалық ойлау Жұмыс процестерін бақылау	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	-	
	СБШ деңгейі:	Кәсіптің атауы:

СБШ аясында басқа кәсіптермен байланыс:	5	Агроөнеркәсіптік кешеннің техник-механигі	
13. "Мал шаруашылығындағы техник-ұрықтандырушы" кәсіптік карточкасы			
Топтың коды:	6121-3		
Қызмет атауының коды:	6121-3-010		
Кәсіптің атауы:	Мал шаруашылығындағы техник-ұрықтандырушы		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	4		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:	4		
БТБА, БА және басқа үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	БТБА, 64-шығарылым Жануарлар мен құстарды қолдан ұрықтандыру жөніндегі оператор		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: техникалық және кәсіптік білім (орта деңгейдегі маман)	Мамандық: Зоотехния	Біліктілік:
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Жұмыс өтілі 1 жыл		
Формалды емес және информалды біліммен байланыс:	Қажет етілмейді		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	Жануарларды қолдан ұрықтандыру жөніндегі техник		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Жануарды қолдан ұрықтандыруды ұйымдастыру.		
Еңбек функцияларының сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Жануарлардың күйлеген кезеңін анықтау және қолдан ұрықтандырудың биотехнологиялық әдістерін қолдануды реттейтін нормативтік құжаттардың талаптарына сәйкес қолдан ұрықтандыруды жүргізу. 2. Жануарлар мен құстарды қолдан ұрықтандыру бойынша есепке алу және есеп беру құжаттамасын жасау.	
	Қосымша еңбек функциялары:		
	1-дағды: Жануарлардың көбею процесіне қатысуға	Машықтар: 1. Жануарлардың түріне және қолда бар ресурстарға байланысты аналықтардың күйлеген кезеңін анықтау әдісін таңдау. 2. Визуалды, қынаптық, тік ішекті, зертханалық және аспаптық зерттеу әдістерін қолдана отырып, аналықтардағы күйлеу белгілерін анықтау. Білімдер: 1. Қолдан ұрықтандырудың биотехнологиялық әдістерін қолдануды реттейтін нормативтік	

<p>1-еңбек функциясы: Жануарларды ыстықта бірдейлендіру және колдан ұрықтандырудың биотехнологиялық әдістерін қолдануды реттейтін нормативтік құжаттардың талаптарына сәйкес колдан ұрықтандыруды жүргізу.</p>	<p>дайындығын анықтау үшін олардың жағдайын бағалау.</p>	<p>құжаттарға сәйкес аналық жануарларда күйлеуді анықтау әдістері.</p> <p>2. Аналық жануарлардың күйлеу кезеңін анықтаудың визуалды, қынаптық, тік ішектік, зертханалық және аспаптық әдістерін жүргізу техникасы.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
	<p>2-дағды: Қауіпсіздікті сақтай отырып жасанды ұрықтандыруға арналған тұқымдық аталықтардың шәуетін алу</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Ветеринариялық-санитариялық ережелерге сәйкес асыл тұқымды аталықтардың күпегін жуу тәртібін жүргізу.</p> <p>2. Арнайы құрал-жабдықтар мен құралдарды пайдалана отырып, асыл тұқымды аталықтардың шәуетін алу процедурасын жүргізу.</p> <p>3. Макро- және микроскопиялық әдістерді қолдана отырып, жаңадан алынған сперматозоидтардың сапасын бағалау процедурасын жүргізу.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Ветеринариялық-санитариялық ережелерге сәйкес асыл тұқымды аталықтардың күпегін дезинфекциялық ерітінділермен жуу әдістемесі.</p> <p>2. Әр түрдегі жануарлардың (құстардың) тұқымдық шәуетін аталықтарынан жинау әдістері.</p> <p>3. Жаңа алынған шәует сапасын макроскопиялық және микроскопиялық бағалау әдістерін орындау.</p> <p>4. Ірі-қара малдың, оның ішінде маралдың дериватын білу.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
	<p>3-дағды: Ж а с а н д ы ұрықтандырудың биотехнологиялық әдістерін қолдануды реттейтін нормативтік құжаттардың талаптарына сәйкес аналық жануарды колдан ұрықтандыруды жүргізу</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Асыл тұқымды аталықтардың шәуетін алу үшін есепке алу және есеп беру құжаттамасын жасау.</p> <p>2. Сапасының сақталуын қамтамасыз ететін әдістерді қолдана отырып, қысқа мерзімді сақтау үшін шәуетін салқындату.</p> <p>3. Қолдан ұрықтандырудың биотехнологиялық әдістерін қолдануды реттейтін нормативтік құжаттардың талаптарына сәйкес арнайы құралдарды пайдалана отырып, ұрықты аналық жыныс мүшелеріне енгізу.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Шәует өнімдерін есепке алу және бағалау журналдарын жүргізу қағидалары.</p> <p>2. Жаңадан алынған шәуетті одан әрі пайдалану үшін жарамдылық өлшеишарттары.</p> <p>3. Әр түрдегі аналық жануарларды (құстарды) колдан ұрықтандыру әдістері.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
		<p>Машықтар:</p>

2-еңбек функциясы: Жануарлар мен құстарды колдан ұрықтандыру бойынша есепке алу және есеп беру құжаттамасын жасау	1-дағды: Жасанды ұрықтандыру пунктін (станциясын) ветеринариялық-санитариялық өңдеуді есепке алу және есеп беру құжаттамасын толтыру	1. Дезинфекцияны есепке алу журналын жасау. 2. Жасанды ұрықтандыру пунктін (станциясын) құрал-жабдықтармен және шығын материалдарымен жабдықтауға өтінімдерді толтыру .	
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Білімдер: 1. Ветеринариялық есептілік талаптарына сәйкес залалсыздандыруды есепке алу журналын толтыру ережелері. 2. Материалдар мен жабдықтарды сатып алуға өтінім нысаны.	
	2-дағды: Қолдан ұрықтандыруға арналған материалдарды, құрал-жабдықтарды және құралдарды дайындау бойынша есепке алу және есеп беру құжаттамасын жасау	Машықтар: 1.Ерітінділерді дайындау және тұтыну, шәует сапасын бағалау журналдарын толтыру және ресімдеу. 2. Шығын материалдарын, сондай-ақ пайдалану мерзімі өтіп кеткен жабдықты есептен шығару актілерін ресімдеу. 3. Шығын материалдары мен жабдықтарды есептен шығаруға құжаттарды ресімдеу.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Білімдер: 1. Ерітінділерді дайындау мен тұтынуды тіркеу, шәуеттің сапасын бағалау қағидалары. 2. Құжаттардың нысандары мен материалдар мен жабдықтардың түсуі мен жұмсалуды есепке алу қағидалары. 3. Құжаттардың нысандары және шығыс материалдары мен жабдықтарды есептен шығару тәртібі.	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Өз бетінше жұмыс істеу және жауапкершілік Тәртіптілік		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	-		
СБШ аясында басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	5	Асыл тұқымдық техник	
14. "Марал өсіруші" кәсіптік карточкасы			
Топтың коды:	6121-3		
Қызмет атауының коды:	6121-3-006		
Кәсіптің атауы:	Марал өсіруші		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	4		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:	4		

БТБА, БА және басқа үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	БТБА, 64-шығарылым. Мал өсіруші, 5-разряд		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: техникалық және кәсіптік білім (орта деңгейдегі маман)	Мамандық: Зоотехния	Біліктілік:
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	1 жыл еңбек өтілі		
Формалды емес және информталы біліммен байланыс:	Талап етілмейді		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	Мал өсіруші		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Табынды тұрақты басқару мақсатында марал бастарын күтіп-баптау және өсіру бойынша ұйымдастыру және өндірістік жұмыстарды жүргізу		
Еңбек функцияларының сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	<p>1. Маралдардың асыл тұқымды және тауарлы марал басын күтіп-бағу және өсіру процесін жоспарлау және үйлестіру.</p> <p>2. Марал шаруашылығы өнімдерін өндіру және қабылдау бойынша өндірістік процестерді ұйымдастыру.</p> <p>3. Марал басы популяциясының жағдайын және теңгерімді қоректену деңгейін сақтау үшін жем-шөптің, шөптің және судың қорын бақылау.</p>	
	Қосымша еңбек функциялары:		
1-еңбек функциясы: Маралдардың асыл тұқымды және тауарлы марал басын күтіп-бағу және өсіру процесін жоспарлау және үйлестіру.	1-дағды: Ірі кара малды, оның ішінде маралдарды күтіп бағудың зоотехникалық талаптарын сақтау.	<p>Машықтар:</p> <p>1. Асыл тұқымды немесе кәсіптік мәртебесі бар маралдарды күтіп-баптау бойынша өндірістік процестерді ұйымдастыру.</p> <p>2. Жануарлардың күйлеу кезеңінде өндірістік процестерді ұйымдастыру.</p> <p>3. Марал өнімдерін (жүн, ет, мүйіз) өндіру бойынша өндірістік процестерді ұйымдастыру.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Марал өсіруге арналған фермаларды жобалаудың зоотехникалық нормалары.</p> <p>2. Төлдерді және ересек жануарларды күтіп-бағу технологиясының зоотехникалық нормалары.</p> <p>3. Күтіп-бағудың зоогигиеналық нормалары.</p>	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Ұсынылмайды	
	2-дағды:	<p>Машықтар:</p> <p>1. Азықтың қауіпсіздік қорын дайындауды жоспарлау.</p>	

	<p>Әртүрлі жыныс және жас топтарындағы маралдарды азықтандыру және суару кезінде зоотехникалық талаптарды сақтау</p>	<p>2. Тауарлық марал басын маусымдық азықтандыруды жоспарлау.</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қауіпсіз қор азығын дайындау технологиясы. 2. Маралдардың жыл мезгілі бойынша қоректік заттарға, микро макроэлементтерге қажеттілік нормалары.
<p>2-еңбек функциясы: Марал шаруашылығы өнімдерін өндіру және қабылдау бойынша өндірістік процестерді ұйымдастыру.</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
	<p>1-дағды: Асыл тұқымды марал басын күтіп-баптау және күту бойынша зоотехникалық талаптарды сақтау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Асыл тұқымды маралдарды күтіп-баптау бойынша өндірістік процестерді ұйымдастыру. 2. Жануарларды шағылыстыру кезеңінде өндірістік процестерді ұйымдастыру. 3. Марал өнімдерін (жүн, ет, мүйіз) өндіру бойынша өндірістік процестерді ұйымдастыру. 4. Жабайы маралдарды санау бойынша қорықшылармен бірлескен жұмыс (бағалау) жүргізу. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Марал өсіруге арналған фермаларды жобалаудың зоотехникалық нормалары. 2. Маралды ұстау технологиясының зоотехникалық нормалары. 3. Зоогигиеналық микроклимат нормалары. 4. Жануарларды интродукциялау негіздерін білу.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
	<p>2-дағды: Марал шаруашылығының асыл тұқымды өнімдерін өндірудің селекциялық және технологиялық регламенттерін сақтау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Асыл тұқымды марал басын бонитерлеуді ұйымдастырушылық процестерін жоспарлау. 2. Маралдардың тұқымдарын таза тұқымды, шатысты және будандық деп жіктеу. 3. Селекцияны тұқымдық және өнімділік қасиеттеріне қарай іріктеу жүргізу, белгіленген селекциялық және технологиялық параметрлері бар төл алу үшін жануарларды іріктеуді жоспарлау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Өсірілетін маралдардың тұқымдық қасиеттері. 2. Көбеюге арналған жануарлардың шатыстырылған және будандастырылған түрлері. 3. Ірі қара малды, оның ішінде маралдарды жіктеу бойынша нұсқаулық.
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>	
	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Асыл тұқымды өнімді сатудың ұйымдастырушылық процестерін жоспарлау. 	

	<p>3-дағды: Марал шаруашылығы өнімдерін сатудың технологиялық мемлекеттік стандарт және қағидаларын сақтау.</p>	<p>2. Асыл тұқымды марал басын өсіруді және сатуды жоспарлау үшін бастапқы деректерді бақылау, жинау және талдау жүргізу. 3. Маралдың тауарлық мал басын көбейтуді жоспарлау үшін бастапқы деректерді бақылау, жинау және талдау жүргізу. 4. Марал өнімдерін әкелу/экспорттау кезінде карантинді (карантиндік режимді) сақтау.</p> <p>Білімдер: 1. Нарық және оның марал шаруашылығы өнімдеріне сұранысы. 2. Асыл тұқымды марал өсіруде селекциялық жетістіктері бар шаруашылықтар. 3. Құрылымдар кешенін жобалау және жобалық құжаттаманы дайындау негіздері.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
<p>3-еңбек функциясы: Марал басы популяциясының жағдайын және теңгерімді коректену деңгейін сақтау үшін жем-шөптің, шөптің және судың қорын бақылау.</p>	<p>1-дағды: Марал шаруашылығы өнімдерін өндірудің технологиялық регламентін сақтау</p>	<p>Машықтар: 1. Ұйымдастыру процестерін, төлдерді азықтандыру мен бордақылауды, сонымен қатар мүйіздерін кесуді жоспарлау. 2. Мүйізді және ет өнімдерін сұрыптау.</p> <p>Білімдер: 1. Марал мүйіздерін кесу технологиялары. 2. Төлдерді қарқынды азықтандыру және бордақылау технологиялары. 3. Маралдардың табиғи азығын қалыптастырудағы аңшылық тану және аңшылық шаруашылығын білу.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
	<p>2-дағды: Марал шаруашылығы өнімдерін сатып алудың негізгі мемлекеттік стандарттары мен технологиялық регламенттерін сақтау.</p>	<p>Машықтар: 1. Марал шаруашылығы ет өнімдерін дайындау және өткізу бойынша ұйымдастырушылық процестерді жоспарлау 2. Марал мүйіздерін дайындау және өткізу бойынша ұйымдастырушылық процестерді жоспарлау.</p> <p>Білімдер: 1. Марал өнімдеріне нарықтық және маусымдық талаптар. 2. Дайындау кезіндегі марал өнімдерінің техникалық стандарттары.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
<p>Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:</p>	<p>Өз бетінше жұмыс істеу және жауапкершілік Командада жұмыс істей білу Тәртіптілік</p>	
<p>Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:</p>	-	

СБШ аясында басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ деңгейі: 5	Кәсіптің атауы: Мал шаруашылығы маманы	
15. "Зоотехник" кәсіптік карточкасы			
Топтың коды:	3142-0		
Қызмет атауының коды:	3142-0-007		
Кәсіптің атауы:	Зоотехник		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	4		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:	4		
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Асыл тұқымдық іс бойынша техник.		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: техникалық және кәсіптік білім (орта деңгейдегі маман)	Мамандық: Зоотехния	Біліктілік:
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	еңбек өтілі 3 жыл		
Формалды емес және информалды біліммен байланыс:	Қажет етілмейді		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	Бөлімше (кешен, ауыл шаруашылығы учаскесі, ферма) зоотехнигі		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Ауыл шаруашылығы жануарларының барлық түрлері мен тұқымдарын күтіп-бағудың, азықтандырудың және өсімін молайтудың технологиялық процесін ұйымдастыру		
Еңбек функцияларының сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	<p>1. Өнім өндіруді жақсарту үшін тұқымдары әр түрлі ауыл шаруашылығы жануарларын дайындау. Алғашқы зоотехникалық құжаттаманы жүргізеді, бекітілген қызмет көрсету аймақтарында жануарларды өсіру.</p> <p>2. Жануарларды жыныс және жас топтары бойынша (физиологиялық жағдайына сәйкес) жылжытуды жүзеге асыру, ветеринариялық-санитариялық қағидалар мен нормаларға сәйкес жануарларды азықтандыру және күту.</p> <p>3. Азықты тиімді пайдалануды ұйымдастыру, фермаға мал бастарын азықтандыру мен ұстаудың жаңа тәсілдерін енгізу.</p> <p>4. Өнімділігі жоғары жануарларды өсіру бойынша селекциялық-асыл тұқымдық жұмыстарды басқару.</p> <p>5. Мал шаруашылығында бастапқы есептік асыл тұқымдық құжаттаманың жүргізу.</p>	
	Қосымша еңбек функциялары:		

	<p>1-дағды: Өнім өндіру үшін тұқымдары әр түрлі ауыл шаруашылығы жануарларын дайындау бойынша жұмыстарды орындау.</p>	<p>Машықтар: 1. Өнімді өндіруге арналған әртүрлі шешімдерді қамтитын практикалық міндеттерді таңдау. 2. Жануарлардың қасиеттерін жақсартуға қажетті әрекеттерді орындау. 3. Мал шаруашылығы өнімдерін өндіру мен өткізудің экономикалық тиімді технологияларын таңдау және пайдалану.</p> <p>Білімдер: 1. Әр түрлі тұқымды ауыл шаруашылығы жануарларын өнім өндіруге дайындаудағы кәсіби практикалық, теориялық білім және практикалық тәжірибе. 2. Өнім өндіру үшін тұқымдары әр түрлі ауыл шаруашылығы жануарларын дайындауда стратегиялық тәсілдерді қолданып, міндеттер мен проблемаларды шешу тәсілдерін дамыту.</p>
<p>1-еңбек функциясы: Өнім өндіруді жақсарту үшін әр түрлі тұқымдары ауыл шаруашылығы жануарларын дайындау.</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі : 2-дағды: Мал шаруашылығын дамыту, табынды қайта жақсарту, өнімділігін жануарлардың өнімділігін арттыру төл алу іс-шараларын әзірлеуді және жүзеге асыруды ұйымдастыру.</p> <p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p> <p>Машықтар: 1. Ауыл шаруашылығы жануарларын өсіру және көбейту кезінде теориялық білімдерін практикада қолдану. 2. Мал шаруашылығы өнімдерін өндірумен айналысатын орындаушылар ұжымының жұмысын ұйымдастыру. 3. Бекітілген қызмет көрсету аймағында жануарларды құжаттау және өсіруде практикалық және танымдық машықтарды қолданады</p> <p>Білімдер: 1. Жануарлардың генетикасы, физиологиясы, зоологиясы және ветеринариясы бойынша негізгі білім. 2. Ауыл шаруашылығы жануарларының зоологиясы, анатомиясы, физиологиясы. 3. Жануарлармен жүргізілетін селекциялық-асылдандыру жұмыстары бойынша есеп беру және ақпарат беру тәртібі</p> <p>Ұсынылмайды</p>
	<p>1-дағды: Бастапқы зоотехникалық құжаттаманы жүргізу</p>	<p>Машықтар: 1. Техникалық кәсіби қызмет шеңберінде құжаттау және есеп жүргізу. 2. Заманауи есептеу, байланыс және коммуникация құралдарын пайдалану. 3. Табын қозғалысының айналымын құрастыру, жануарлардың салмағын өлшеуді ұйымдастыру. 4. Ауыл шаруашылығы учаскесінің, немесе цех қызметінің негізгі техника-экономикалық көрсеткіштерін есептеу.</p>

<p>2-еңбек функциясы: Жануарларды жыныс және жас топтары бойынша (физиологиялық жағдайына сәйкес) жылжытуды жүзеге асыру, ветеринариялық-санитариялық ережелер мен нормаларға сәйкес жануарларды азықтандыру және күту.</p>	<p>және бекітілген қызмет көрсету аймағында жануарларды өсіру</p>	<p>5. Мал шаруашылығы бойынша тапсырмалардың жобаларын әзірлеу және олардың орындалуын қамтамасыз ету.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Білімдер: 1. Айлық, тоқсандық, жылдық жоспарларды құру қағидалары. 2. Бастапқы зоотехникалық құжаттамалар бойынша кәсіптік қызметті жүзеге асыру. 3. Осы қызмет түріне тән тәуекелдер, оларды бақылай алады және азайта алады.</p>
	<p>2-дағды: Азық шығындарының кітабын жүргізу. Жануарларды азықтандыру рационын дайындау.</p>	<p>Машықтар: 1. Жануарлады азықтандырудың прогрессивті әдістерін ұсыну. 2. Мал шаруашылығы бойынша тапсырмалардың жобаларын әзірлеу және олардың орындалуын қамтамасыз ету.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Білімдер: 1. Ауыл шаруашылығы жануарларының анатомиясының барлық ерекшеліктері, күтіп-бағу тәсілдері, сонымен қатар азықтандыру кезіндегі ерекшеліктер. 2. Ауыл шаруашылығы жануарларының зоологиясы, анатомиясы, физиологиясы.</p>
<p>3-еңбек функциясы: Азықты тиімді пайдалануды ұйымдастыру, фермаға мал бастарын азықтандыру мен ұстаудың жаңа тәсілдерін енгізу.</p>	<p>1-дағды: Фермада мал басын ұстаудың азықтандырудың және күтіп бағуының прогрессивті тәсілдерді енгізу.</p>	<p>Машықтар: 1. Практикалық және танымдық машықтарды стратегиялық жоспарлауда, өнімділікті бағалауда, жағдайды талдауда қолдану. 2. Өнімді өндіруге қажетті ең тиімді технологияларды таңдау. 3. Өндірістік қызметтің тиімділігін бағалау.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Білімдер: 1. Жануарлардың генетикасы, физиологиясы, зоологиясы және ветеринариясы туралы негізгі білім. 2. Жануарлардың негізгі аурулары және олардың алдын алу әдістері. Мал шаруашылығы бойынша жобалық тапсырмаларды әзірлеу қағидалары және олардың орындалуын қамтамасыз ету.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
		<p>Машықтар: 1. Ауыл шаруашылығы жануарларын өсіру және көбейту бойынша теориялық білімдерін практикада қолдану.</p>

4-еңбек функциясы:
 Өнімділігі жоғары жануарларды өсіру бойынша селекциялық-асыл тұқымдық жұмыстарды басқару.

<p>1-дағды: Ауыл шаруашылығы жануарларын өсіру және көбейту.</p>	<p>2. Нұсқауларға сәйкес асыл тұқымды жануарлар мен материалдарды олардың саны мен атаулары бойынша сәйкестендіру.</p> <p>3. Нұсқауларға сәйкес жануарлардың өнімділігін көрсеткіштерін өлшеуді іске асыру.</p> <p>4. Асыл тұқымды жануарлардың іріктеу және таңдау жүргізу.</p> <p>5. Бір немесе бірнеше тұқымды будандастыруды жүргізу.</p> <p>6. Жануардың өнімділігін арттыру, табынның көбеюін жақсарту және жануарда төл алуды арттыру жұмыстарын жүргізу.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Ауыл шаруашылығы жануарларын өсіру және көбейту мәселелерін шешу үшін қажетті ақпарат.</p> <p>2. Жануарлардың генетикасы, физиологиясы, зоологиясы және ветеринариясының негізгі білімдері.</p> <p>3. Мал шаруашылығында компьютерлік техниканы қолдану.</p> <p>4. Ауыл шаруашылығы жануарларының анатомиясының барлық ерекшеліктері, күтіп-бағу әдістері, сонымен қатар азықтандыру кезіндегі нюанстар.</p> <p>5. Ауыл шаруашылығы жануарларының зоологиясы, анатомиясы, физиологиясы, генетикасы, зоогигиенасы.</p> <p>6. Мал шаруашылығы өнімдерін өндірудің заманауи технологиялары, асыл тұқымдық іс.</p> <p>7. Жануарлардың негізгі аурулары және олардың алдын алу әдістері.</p> <p>8. Сәйкестендіру әдістерін меңгеру (лақап аттар беру, тегтеу, таңбалау, чиптеу).</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
<p>2-дағды: Жануарлардың асыл тұқымдық құндылығын анықтау.</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Ұйымның селекциялық және асыл тұқымдық жұмыс жоспарына сәйкес жануарлар мен құстарды өлшеу үшін жабдықтар мен құралдарды пайдалану.</p> <p>2. Жануарлар мен құстардың асыл тұқымдық құндылығын анықтау үшін аспаптық өлшеу техникасын меңгеру.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Ұйымның селекциялық-асыл тұқымдық жұмысындағы жануарлардың асыл тұқымдық құндылығын анықтаудың маңызы.</p> <p>2. Ұйымның селекциялық-асыл тұқымдық жұмыс жоспарының жануарлардың асыл тұқымдық құндылығын анықтау бөлімі.</p> <p>3. Жануарлар мен құстардың асыл тұқымдық құндылығын анықтау үшін аспаптық өлшеу қағидалары мен тәртібі.</p>

		4. Әр түрлі жануарлармен және құстармен жұмыс істеу кезіндегі еңбек қауіпсіздігі қағидалары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
5-еңбек функциясы: Мал шаруашылығында бастапқы есептік асыл тұқымдық құжаттаманың жүргізу.	1-дағды: Есептерді жүргізу және есеп беру	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Мал шаруашылығында компьютерлік технологияны қолдану. 2. Зоотехникалық құжаттаманы жүргізе білу. 3. Арнайы бағдарламаларды пайдалана отырып, мал шаруашылығы бойынша есепке алуды және белгіленген есептілікті жүргізуді ұйымдастыру. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Заманауи есептеу, байланыс және коммуникациялар құралдары. 2. Әр түрдегі жануарлардың өнімділік, репродуктивті және асыл тұқымдық қасиеттерін есепке алу әдістері. 3. Зоотехникалық және асыл тұқымдық есепке алу құжаттамасын жүргізу тәртібі 4. Зоотехникалық және асыл тұқымдық есепке алудың қолданыстығы нысандары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
	2-дағды: Асыл тұқымды жануарлар өнімділігінің алғашқы мәліметтерін бекітілген есепке алу нысандарына енгізу.	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жануар өнімділігі көрсеткіштерін бастапқы есепке алудың бекітілген нысандарын ресімдеу. 2. Асыл тұқымды малдардың өнімділік көрсеткіштерін өңдеу үшін ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың стандартты бағдарламаларын пайдалану. 3. Жануар өнімділігі көрсеткіштерін өңдеу бойынша асыл тұқымды мал шаруашылығы бойынша арнайы ақпараттық-коммуникациялық бағдарламаларды пайдалану. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұйымның селекциялық-асыл тұқымдық жұмыс жоспарына сәйкес жануарлардың өнімділік көрсеткіштерінің асыл тұқымдық есебінің құжаттамасын жүргізу тәртібі. 2. Ұйымда мал өнімділігі көрсеткіштерін өңдеу бойынша стандарттық типтік бағдарламаларды қолдану тәртібі. 3. Ұйымда өнімділік көрсеткіштерін өңдеу бойынша асыл тұқымдық мал шаруашылығына арналған арнайы ақпараттық-коммуникациялық бағдарламаларды қолдану тәртібі. 4. Ұйымда бастапқы есептік асыл тұқымдық құжаттаманы мұрағаттау тәртібі.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
	Тәртіптілік	

Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Эмоциялық парасат Жұмыс процестерін бақылау		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	-		
СБШ аясында басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	7	Бас зоотехник	
16. "Бас зоотехник" кәсіптік карточкасы			
Топтың коды:	1310-1		
Қызмет атауының коды:	1310-1-011		
Кәсіптің атауы:	Бас зоотехник		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:	6		
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2019 жылғы 21 тамыздағы № 307 бұйрығымен (Нормативтік құқықтық актілер тізілімінде № 19280 болып тіркелген) бекітілген Ауыл шаруашылығы ұйымдарының басшылары мен мамандары лауазымдарының үлгілік біліктілік сипаттамалары Бас зоотехник.		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Мал шаруашылығы	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	басшылық лауазымдардағы еңбек өтілі кем дегенде 3 жыл		
Формалды емес және информалды біліммен байланыс:	қажет етілмейді		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:			
Қызметтің негізгі мақсаты:	Басшылықты жүзеге асыру, өнім өндіруді ұлғайтуды, өзіндік құнын төмендетуді, оның сапасы мен марал шаруашылығының тиімділігін арттыруды қамтамасыз ететін ғылыми негізделген жүйелерді әзірлеуді және енгізуді қамтамасыз ету.		
Еңбек функцияларының сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Маралдарды өсіру бойынша жалпы нұсқаулар. 2. Маралдарды өсірудің ғылыми негізделген әдістерін жасау және енгізу. 3. Өнім өндіруді ұлғайту, өзіндік құнын төмендету, оның сапасын және марал шаруашылығы саласының тиімділігін арттыруды қамтамасыз ету.	
	Қосымша еңбек функциялары:		
		Машықтар: 1. Марал басының өсімін молайтуды жоспарлау. 2. Берік азықтық базаны және азық қорын құруды жоспарлау.	

1-еңбек функциясы: Маралдарды өсіру бойынша жалпы нұсқаулар.	1-дағды: Селекциялық және асыл тұқымдық жұмыстарды жоспарлау және ұйымдастыру.	3. Ветеринариялық қызметпен бірлесіп ветеринариялық профилактикалық іс-шаралар жоспарын жасауға қатысу. Білімдер: 1. Марал шаруашылығында асыл тұқымдық карточкаларды және асыл тұқымдық есепке алу бланкілерін толтыру жөніндегі нормативтік құжаттама. 2. Асыл тұқымдық марал шаруашылығын жүргізудің тиімді әдістері мен тәсілдері. 3. Еңбекті қорғау талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
	2-дағды: Марал шаруашылығы бойынша зоотехникалық құжаттаманы, есепке алу мен бекітілген есептілікті жүргізу бойынша жұмыстарды ұйымдастыру.	Машықтар: 1. Марал шаруашылығында өнім өндіруді ұлғайту және сапасын арттыру бойынша шаралар әзірлеу. 2. Мал азығын, жайылымдарды және басқа да бордақылау алаңдарын ұтымды пайдалануды ұйымдастыру. 3. Зоотехникалық құжаттаманы жүргізуді жоспарлау · 4. Кешендерде есепке алуды ұйымдастыру. Білімдер: 1. Асыл тұқымдық марал шаруашылығындағы нормативтік құжаттама. 2. Асыл тұқымдық марал шаруашылығын жүргізудің озық тәжірибелері. 3. Шағылыстырылған және будандастырылған дарактарды көбейтудің тиімді әдістері мен тәсілдері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
2-еңбек функциясы: Маралдарды өсірудің ғылыми негізделген	1-дағды: Асыл тұқымды малдарды көбейтудің озық технологияларын енгізу.	Машықтар: 1. Асыл тұқымды марал шаруашылығының дамуындағы үрдістерге баға беру. 2. Мал шаруашылығы ғимараттарының құрылыс алаңдарын таңдауды, жаңа құрылыс объектілерін қабылдауды, күрделі және ағымдағы жөндеуді ұйымдастыру. 3. Маралдың көбею қасиеттерін жақсарту үшін ғылым жетістіктерін пайдалану. Білімдер: 1. Маралдарды көбейтудегі отандық және шетелдік тәжірибе. 2. Шағылыстырылған және будандастырылған дарактарды көбейтудің тиімді әдістері мен тәсілдері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
		Машықтар: 1. Саланың өндірістік-экономикалық қатынастары бойынша ұсыныстар әзірлеу.

<p>әдістерін жасау және енгізу.</p>	<p>2-дағды: Марал шаруашылығына озық өндірістік технологияларды енгізу.</p>	<p>2. Маралдардың өнімділігін арттыру және төл алудың өнімділігін арттыру бойынша іс-шаралар ұйымдастыру. 3. Шаруа қожалықтарында жануарды ұстаудың, азықтандырудың және күтудің соңғы әдістерін енгізу.</p> <p>Білімдер: 1. Асыл тұқымдық марал шаруашылығындағы нормативтік құжаттама. 2. Асыл тұқымды марал шаруашылығын жүргізудің отандық және шетелдік тәжірибесі. 3. Марал шаруашылығы өнімдерін өндірудің озық технологиялары.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
<p>3-еңбек функциясы: Өнім өндіруді ұлғайту, өзіндік құнын төмендету, оның сапасын және марал шаруашылығы саласының тиімділігін арттыруды қамтамасыз ету.</p>	<p>1-дағды: Марал асыл тұқымды өнім өндіру сапасын арттыру</p>	<p>Машықтар: 1. Марал мүйізін кесу технологиясын сақтау. 2. Марал етінің өнімдерін өндіру технологиясын сақтау. 3. Марал өнімдерінің стандарттары мен мемлекеттік стандарттарын білу.</p> <p>Білімдер: 1. Маралдардың физиологиясы мен биологиялық ырғақтары. 2. Марал мүйізі құрылысының технологиясы. 3. Ет өнімдерін өндіру технологиясы.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
	<p>2-дағды: Марал мүйіздерін өндіру технологиясын жетілдіру.</p>	<p>Машықтар: 1. Марал шаруашылығында еңбекті көп қажет ететін процестерді механикаландырудың озық тәжірибесін енгізу. 2. Марал мүйізін кесу технологиясының трансфертін жасау.</p> <p>Білімдер: 1. Марал мүйіздерін өндіру технологиясы бойынша отандық және шетелдік ғалымдардың ғылыми жетістіктері. 2. Технологиялық регламент шеңберіндегі мемлекеттік стандарттарды стандарттау.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
<p>Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:</p>	<p>Жауапкершілік Өз бетінше жұмыс істеу және жауапкершілік Аналитикалық ойлау Ақпаратты іздеу және талдау Құрылымдық мәселелерді шешу</p>	

Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	-		
СБШ аясында басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	7	Ветеринария бөлімінің меңгерушісі	
17. "Ауыл шаруашылығы ұйымының директоры" кәсіптік карточкасы			
Топтың коды:	1210-0		
Қызмет атауының коды:	1210-0-049		
Кәсіптің атауы:	Ауыл шаруашылығы ұйымының директоры		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:	6		
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Директор (бас директор, атқарушы директор).		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	(Мамандық: Мал шаруашылығы)	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Басшылық лауазымдарда кем дегенде 5 жыл		
Формалды емес және информалды біліммен байланыс:	Жоғары буын менеджерлеріне арналған біліктілік курстары		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	Ауыл шаруашылығындағы ұйымдардың басшысы (директоры, президенті және т.б.)		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Ауыл шаруашылығы ұйымының табысты жұмыс істеуі және тұрақты дамуы үшін заманауи менеджмент әдістерін қолдана отырып басқару.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ауыл шаруашылығы ұйымының қызметін басқару. 2. Ауыл шаруашылығы ұйымының стратегиясын әзірлеу. 3. Ауыл шаруашылығы ұйымының стратегиясын жүзеге асыруды ұйымдастыру. 4. Ауыл шаруашылығы ұйымының қызметін мониторингтеу және бағалау. 	
	Қосымша еңбек функциялары:		
		Машықтар: <ol style="list-style-type: none"> 1. Жағдайды талдау. 2. Ауыл шаруашылығы ұйымының жеке құрылымдарының тиімділігін бағалау. 3. Жауапкершілікті тапсыру. 4. Стандартты емес жағдайларда шешім қабылдау. 5. Проблемалық мәселелерді шешу. 	

1-еңбек функциясы: Ауыл шаруашылығы ұйымының қызметін басқару.	1-дағды: Ауыл шаруашылығы ұйымының сыртқы ортасы мен ішкі ортасын талдау.	6. Жануар және өсімдік шаруашылығының барлық салаларының дамуындағы болжау үрдістер. 7. Тәуекелдерді бағалау.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Білімдер: 1. Ауыл шаруашылығы ұйымының өндірістік қызметінің ерекшеліктері. 2. Сыртқы ортаны бақылаудың принциптері, әдістері, технологиялары. 3. Сыртқы ортаны талдау әдістері. 4. Елдегі және шетелдегі саяси, құқықтық, әлеуметтік-мәдени, экономикалық, технологиялық жағдайдың даму заңдылықтары. 5. Ауыл шаруашылығы ұйымындағы тиімділікке әсер ететін қоршаған орта факторларын талдаудың принциптері мен әдістері.
	2-дағды: Сыртқы орта мен ішкі ортаны есепке алу	Машықтар: 1. Жағдайды бағалау. 2. Проблемалық мәселелерді шешу. 3. Оқиғалардың дамуын болжау. 4. Бірнеше көздерден ақпаратты іздеу және өңдеу. 5. Өз ұстанымыңызды қорғау. 6. Қарсыластарды сендіру.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Білімдер: 1. Саланың ерекшеліктері. 2. Мүдделі тараптардың қызығушылықтарының салалары. 3. Ұйымның барлық қызметкерлері ұйым мәдениетінің нормалары мен ережелерін қабылдауын қамтамасыз ету принциптері, әдістері, технологиялары. 4. Санитария және зоогигиенасының негіздері.
1-дағды: Ауыл шаруашылығы ұйымының жалпы стратегиясын әзірлеу.	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
		Машықтар: 1. Ақпаратты синтездеу. 2. Нәтижелер мен тәуекелдерді бағалау. 3. Проблемалық мәселелерді шешу. 4. Оқиғалардың дамуын болжау.
		Білімдер: 1. Ауыл шаруашылығы ұйымының миссиясы мен стратегиялық мақсаттары бойынша барлық мүдделі топтар арасында бірауыздылықты қамтамасыз ету әдістері мен технологиялары. 2. Ауыл шаруашылығы ұйымын дамытудың стратегиялық басымдықтарын анықтау принциптері. 3. Ауыл шаруашылығы ұйымының қысқа, орта және ұзақ мерзімді стратегиялық міндеттерін анықтау технологиялары.

2-еңбек функциясы: Ауыл шаруашылығы ұйымының стратегиясын әзірлеу.		4. Стратегиялық жоспар құрудың техникасы мен технологиялары. 5. Стратегиялық мәселелерді шешуге қажетті ресурстарды анықтау технологиялары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
	2-дағды: Ауыл шаруашылығы ұйымының бизнес-жоспарын әзірлеуді басқару.	Машықтар: 1. Іс-әрекетті жоспарлау. 2. Өнімділік нәтижелерін бағалау. 3. Оқиғалардың дамуын болжау. 4. Бағыныштыларды ынталандыру. 5. Ақпарат тарату. 6. Таксацияға қатысты іс-шараларға қатысу. Білімдер: 1. Ауыл шаруашылығы ұйымының өндірістік қызметінің ерекшеліктері. 2. Бизнес-жоспарды жүзеге асырудың мерзімдері мен ресурстарын анықтау құралдары мен технологиялары. 3. Бизнес-жоспарлау әдістемесі.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
1-дағды: Ресурстарды таңдау және бөлу		Машықтар: 1. Жағдай мен өзгерістерді талдау. 2. Іс-әрекетті жоспарлау. 3. Шешім қабылдау. 4. Ресурстарды тарату. 5. Тәуекелдерді бағалау. Білімдер: 1. Саланың ерекшеліктері. 2. Ауыл шаруашылығы ұйымының ресурстарға қажеттілігін бағалау әдістері, технологиялары, құралдары. 3. Ресурстық жоспарлаудың принциптері мен технологиялары. 4. Ресурстарды пайдалану тиімділігінің өлшемшарттарын анықтау әдістемесі.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
	2-дағды: Кәсіпорынның құндылығын, мәдениетін	Машықтар: 1. Бағыныштыларды ынталандыру. 2. Ұзақ мерзімді жоспарларды, жобаларды, қызмет нәтижелерін, жеке процедуралардың тиімділігін, жағдайды қалыптастыру. 3. Шиеленіскен жағдайлардың алдын алу және шешу. 4. Оқиғалардың дамуын болжау. 5. Өзін-өзі менеджерлеу және уақытты басқаруды жүзеге асыру (тайм-менеджмент).

<p>3-еңбек функциясы: Ауыл шаруашылығы ұйымының стратегиясын іске асыруды ұйымдастыру.</p>	<p>және жалпы саясатын бағалау</p>	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұйымдастыру мәдениетінің құндылықтарын, нормалары мен ережелерін жасау құралдары. 2. Ұйымдастыру мәдениетінің нормалары мен ережелерінің сақталуын бақылау құралдары. 3. Іскерлік қарым-қатынас этикасы. 4. Қақтығыстарды шешу принциптері. 5. Бағыныштылардың қызмет көрсеткіштерін анықтау әдістері.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
	<p>3-дағды: Ұйымдық құрылымды, жеке саясат пен рәсімдерді әзірлеу</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Іс-әрекетті жоспарлау. 2. Шиеленіскен жағдайлардың алдын алу және шешу. 3. Оқиғалардың дамуын болжау. 4. Бірнеше көздерден алынған ақпаратты синтездеу. 5. Жұмыс күшіне сапалы талдау жүргізу (потенциал, мотивация, ұтқырлық). <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Стратегиялық мәселелерді шешуге барабар ұйымның құрылымын анықтау әдістері. 2. Ауыл шаруашылығы ұйымының қызметін реттейтін құжаттарды әзірлеу және бекіту механизмі. 3. Бақылау нысандары, әдістері, принциптері. Басқару функцияларын жүзеге асыру механизмі. 4. Сыртқы әлеммен тиімді байланыс жасаудың принциптері, әдістері, технологиялары. 5. Бұқаралық ақпарат құралдары өкілдерімен және қоғамдық ұйымдармен өзара әрекет ету ерекшеліктері.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
	<p>1-дағды: Ауыл шаруашылығы ұйымының қызметін мониторингтеу және бағалау.</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жағдайды, өнімділік нәтижелерін және жеке рәсімдердің тиімділігін бағалау. 2. Бірнеше көздерден алынған ақпаратты синтездеу. 3. Жоспарлардың орындалу дәрежесін, ұйымдастыру мәдениетінің нормалары мен ережелерін сақтауын және ресурстарды пайдалану тиімділігін бағалау. 4. Бақылау шараларының тиімділігін бағалау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ауыл шаруашылығы ұйымының қызметін сипаттайтын мәліметтерді жинау мен өңдеудің тиімді жүйелерін ұйымдастыру технологиясы. 2. Ұйымның негізгі өндірістік-экономикалық көрсеткіштерін бәсекелестердің қызметін сипаттайтын ұқсас көрсеткіштермен салыстыру әдістері.

4-еңбек функциясы: Ауыл шаруашылығы ұйымының қызметін мониторингтеу және бағалау.		3. Жоспарлар мен болжамдардың орындалуын талдаудың принциптері, әдістері, технологиялары, құралдары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Ұсынылмайды
	2-дағды: Ауыл шаруашылығы ұйымы қызметінің нәтижелері бойынша есептерді дайындау.	Машықтар: 1. Өзін-өзі басқару және уақытты басқаруды (тайм-менеджмент) жүзеге асыру. 2. Жағдайды, өнімділік нәтижелерін және жеке процедуралардың тиімділігін бағалау. 3. Іс-әрекетті жоспарлау. 4. Оқиғалардың дамуын болжау. 5. Проблемалық жағдайларды шешу.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Білімдер: 1. Түрлі мүдделі тараптар үшін ұйымның қызметі туралы есептерді дайындау технологиясы. 2. Уәкілетті органдарға және басқа да мүдделі тараптарға есеп беру тәртібі.
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Өз бетінше жұмыс істеу және жауапкершілік Максаткерлік Аналитикалық ойлау Ауызекі сөйлеу дағдылары Жазбаша қарым-қатынас жасау дағдылары	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	-	
СБШ аясында басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	7	Ветеринария бөлімінің меңгерушісі

4-тарау. Кәсіптік стандарттың техникалық деректері

18. Мемлекеттік органның атауы: Қазақстан Республикасының Ауыл шаруашылығы министрлігі.

Орындаушы: Б.Қ.Насырханова, +7 (771) 375 80 45, b.nasyrhanova@nasec.kz

19. Әзірлеуге қатысатын ұйымдар (кәсіпорындар): "Ұлттық аграрлық ғылыми-білім беру орталығы" коммерциялық емес акционерлік қоғам.

Жетекші: Б.Қ.Насырханова, +7 (771) 375 80 45, b.nasyrhanova@nasec.kz.

Орындаушы: Қ.А.Елемесов, +7 (707) 907 04 88, k.yelemessov@nasec.kz.

20. Кәсіптік біліктілік жөніндегі салалық кеңес: 2023 жылғы 19 желтоқсандағы № 2 хаттама.

21. Кәсіптік біліктілік жөніндегі ұлттық орган: 2023 жылғы 11 желтоқсандағы кәсіптік стандарт жобасын сараптама қорытындысы бойынша "Еңбек ресурстарын дамыту орталығы" акционерлік қоғамының қорытындысы.

22. "Атамекен" Қазақстан Республикасының Ұлттық кәсіпкерлер палатасы: 2023 жылғы 19 желтоқсандағы № 12667/20 сарапшы қорытындысы.

23. Нұсқа нөмірі және шығарылған жылы: 1-нұсқа, 2023 жылы.

24. Бағдарлы қайта қарау күні: 2027 жылғы 7 қараша.

© 2012. Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінің «Қазақстан Республикасының Заңнама және құқықтық ақпарат институты» ШЖҚ РМК